

Centru de cercetare și
documentare în domeniul
integrării imigranților

România văzută de imigranți Povești de viață

**Raport al cercetării calitative
realizată cu resortisanți ai țărilor terțe**

Acest material a fost realizat în cadrul proiectului “Centru de cercetare și documentare în domeniul integrării imigranților”, implementat de Asociația Română pentru Promovarea Sănătății în parteneriat cu Fundația pentru o societate deschisă. Proiectul a fost finanțat din Fondul European de Integrare a Resortisanților Țărilor Terțe, prin Programul general “Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii” (ref: IF/11.01-03.01/2012) al Uniunii Europene, gestionat în România de Ministerul Afacerilor Interne, prin Inspectoratul General pentru Imigrări ca autoritate contractantă.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.

Programul anual 2012

Data publicării: iunie 2014, ediția a II-a

Adrese pentru sesizări: sesizari@arps.ro

Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, str. Soldat Velicu Ștefan, nr. 43, 023255, sector 2, București

Fundația pentru o societate deschisă, str. Căderea Bastiliei, nr. 33, 010613, sector 1, București

Autori:

Daniela Tarnovschi (coordonator)

Victoria Cojocariu

Editor:

Bianca Floarea

Barometrul Integrării Imigranților

România văzută de imigranți Povești de viață

**Raport al cercetării calitative
realizată cu resortisanți ai țărilor terțe**

CDCDI, iunie 2014

CUPRINS

OBIECTIVELE CERCETĂRII	5
METODOLOGIA CERCETĂRII.....	6
ROMÂNIA, ȘI NOI SUNTEM AICI!	8
De ce am venit în România?	8
De ce am avut nevoie ca să ajung aici?.....	9
Permisul de ședere și contactul cu Inspectoratul General pentru Imigrație.....	9
Cum îmi câștig existența?	10
Am acces la servicii de sănătate?.....	12
Am acces la educație?.....	12
Pot beneficia de asistență socială?	14
Pot avea un cont în bancă?.....	14
Mă pot integra, cunosc limba și cultura țării gazdă?.....	15
Cum mă tratează românii?	16
Mă implic civic și politic?	17
Îmi pot manifesta identitatea etnică?	17
Familia mea, țara mea natală	18
Oare vreau să devin cetățean al României?	19
Viitorul meu?.....	19
Concluzii și recomandări	20
POVEȘTI DE VIAȚĂ.....	22
O lume pe gustul meu	22
Familia multiculturală din Dobrogea sau povestea ucrainencei căsătorite cu un român de origine turcă	27
"Am experiență, am curaj, rămân aici"	30
Iubirea mea e aici.....	35
ANEXĂ	38
Barometrul Integrării Imigranților - Ghid de interviu individual semistructurat.....	38

OBIECTIVELE CERCETĂRII

Activitatea de cercetare din cadrul proiectului *Centru de cercetare și documentare în domeniul integrării imigranților* și-a propus să dezvolte instrumente de cercetare inovatoare ale fenomenului integrării imigranților în societatea românească și să surprindă opiniile asupra procesului de integrare a imigranților din România. Întrebările de la care a pornit cercetarea au fost următoarele: care este țara de destinație ideală pentru imigrant și cât de aproape este România de acest ideal?

Pentru a putea răspunde la aceste întrebări, echipa proiectului a elaborat dimensiunile integrării pornind de la literatura de specialitate și de la consultările cercetătorilor din domeniu, care au avut loc în cadrul atelierelor de lucru. Am considerat integrarea ca un proces în trei etape: intrarea migrantului pe teritoriul românesc, stabilirea și, în cele din urmă, integrarea. Aceste etape au fost apoi operaționalizate în dimensiuni (conform tabelului).

Etape	Dimensiune
Intrarea	Libera circulație
Stabilirea	Opinie publică
	Planificare strategică
	Nediscriminare
	Limba și cultura țării gazdă
	Educație
	Reîntregirea familiei
	Bunăstare
	Muncă și integrare economică
	Implicarea societății civile
	Drepturi culturale
	Participare civică și politică
Măsuri afirmative	
Integrarea	Obținerea cetățeniei și integrare politică

METODOLOGIA CERCETĂRII

În etapa de dezvoltare a metodologiei cercetării calitative ne-am propus să surprindem, la fel ca și în 2013, legătura dintre motivațiile de a migra, experiența șederii în România și planurile de viitor ale unora dintre persoanele care au ales să vină în România pentru perioade mai scurte sau mai lungi. Aceste trei etape importante în povestea de migrație a unei persoane au constituit elementele-cheie ale discuțiilor pe care le-am purtat cu imigranții intervievați.

Am considerat că interviul semistructurat este cea mai potrivită metodă de culegere a datelor pentru rezultatele pe care am dorit să le obținem și pentru tema cercetării. Interviul semistructurat este cel mai adecvat mod de a avea acces la informații despre parcursul fiecărui subiect în procesul de integrare în societatea românească. Interviul oferă subiectului posibilitatea de a vorbi liber și de a-și exprima neîngrădit opiniile, fără a fi contrazis de către intervievator. Interviul semistructurat se desfășoară fără ca intervievatorul să intervină mereu și să oprească interviuatul din vorbire. În acest caz, cercetătorul doar urmărește ghidul de interviu (temele de discuție) și intervine minimal, pentru a direcționa expunerea în direcțiile dorite. În acest fel, se creează o atmosferă de încredere și respect ce permite respondentului să împărtășească aspecte delicate din viața lui. Resortisanții țărilor terțe cu care am realizat interviurile au fost selectați pornind de la următoarele criterii: intenția de a se stabili în România și durata șederii în România.

Pentru a selecta subiecții pentru interviuri: am contactat ONG-urile care oferă consiliere imigranților, astfel încât acestea să ne faciliteze accesul către mediatorii culturali ai comunităților de imigranți din România; am împărțit fluturași cu informații despre demersul nostru în diferite locuri frecventate de migrați (de exemplu, Complexul Dragonul Roșu din București); am dus fluturași la sediul Inspectoratului General pentru Imigrări. Ca urmare a demersului nostru, am fost contactați de câțiva imigranți, dar am recurs și la identificarea imigranților prin intermediul rețelelor sociale ale membrilor echipei.

Criteriile de selecție pe care le-am folosit au fost: durata șederii în România și intenția de stabilire, la fel ca anul trecut. Am păstrat aceleași criterii, considerându-le cele mai relevante pentru selectarea imigranților pornind de la scopul cercetării calitative, întrucât intenția stabilirii și durata șederii sunt influențate direct de gradul de integrare pe care îl resimt imigranții.

Am realizat 12 interviuri cu resortisanți din țări terțe în perioada 15 februarie - 15 aprilie 2014. Limitele metodei au fost legate, în primul rând, de disponibilitatea scăzută a subiecților de a ne povesti detaliat experiența lor de migrație, dar și de durata unui interviu (un interviu nu poate depăși cu mult 60 de minute pentru că interlocutorul își poate pierde interesul, concentrarea și energia). În unele cazuri, limba de discuție a fost engleza, rusa sau spaniola din cauza nivelului scăzut de cunoaștere a limbii române, fapt care influențat într-un fel sau altul modul în care s-au desfășurat interviurile.

O parte dintre interviuri au fost concepute ca povești de viață tocmai pentru a putea surprinde mai bine traiectoria individuală a fiecăruia, povestea personalizată din care

apoi să putem extrage aspectele generale în urma unei analize aprofundate. În cadrul acestui raport am inclus câteva dintre poveștile de viață pe care le-am realizat pentru a ilustra mai bine cele afirmate în acest raport.

NOTA AUTORILOR

Acest raport este realizat pe baza analizei interviurilor realizate cu imigranți din România. Nu am urmărit să realizăm analiza legislației în vigoare și nici să verificăm veridicitatea celor afirmate de persoanele cu care am discutat. Scopul raportului este de a prezenta modul în care imigranții văd România ca țară de destinație, perspectiva lor asupra experienței de integrare. Ne asumăm de la început posibilitatea ca unele afirmații din acest raport să contrazică prevederile legislației în vigoare. Pentru informații referitoare la situația legislației românești în domeniul imigrației și integrării puteți consulta raportul integral al Barometrului Integrării Imigranților.

ROMÂNIA, ȘI NOI SUNTEM AICI!

Dacă anul trecut o mare parte dintre interviuri au fost realizate cu imigranți care erau studenți (șase din 15), în acest an căutarea imigranților dispuși să ne răspundă la întrebări și să își expună experiența de imigrant în România ne-a dus în special către cei care sunt deja integrați pe piața muncii și au trecut prin destul de multe experiențe mai degrabă neplăcute până și-au găsit locul.

De ce am venit în România?

În acest an am reușit să facem interviuri predominant cu oameni care nu mai studiază. Am întâlnit oameni împliniți, dar și dezamăgiți, imigranți care au devenit cetățeni, dar și imigranți care, în ciuda faptului că sunt de mulți ani aici și deci îndeplinesc din plin condițiile pentru a primi cetățenia, încă se mai gândesc la această opțiune.

După o privire generală asupra motivelor invocate de cei intervievați în acest an, rezultă că aceștia au ajuns aici pentru iubire. Unii au venit pentru că erau deja căsătoriți cu un cetățean român, alții pentru a se căsători cu unul, pentru a-și urma familia (fiind minori) sau, uimitor, pentru că s-au îndrăgostit de România. Doar într-un singur caz alegerea a fost una bazată pe rațiune și nu pe simțire, respectivul imigrant fiind în căutarea unui loc propice să își deschidă propria afacere.

"Am venit prima oară după bac în 2000, ca turist și am făcut o călătorie, iar ceva din România m-a fascinat, m-a atins. Probabil și sărăcie, romi, și după aceea am știut că vreau să mă întorc să mai văd țara. Am făcut voluntariat și am stat cu o familie în Brașov, m-am împrietenit cu familia respectivă și m-am întors în fiecare vacanță de semestru sau de vară și m-am îndrăgostit de țara asta."

"Frații mei erau aici cu afaceri, mi-au făcut chemare și am venit."

"Am căutat o țară care să ofere siguranță, să fie mentalități apropiate, dar unde banii mei pe care vreau să îi investesc să conteze. (...) România are port la mare (Constanța) ceea ce face să se reducă costurile de transport, are importante resurse naturale și are Dunărea, care parcurge multe țări europene."

Unul dintre cei intervievați, aflat din 1997 în România (familia lui fiind deja aici din 1992) face un scurt inventar al motivelor pentru care un străin ar veni în România: în anii 1960 - 1970 se venea la studii; după 1989 - pentru afaceri, dar și pentru a pleca apoi spre Vest; și acum - ca refugiat.

Concluzia este, la fel ca și anul trecut că România este o țară de destinație doar întâmplător și nu reprezintă încă un punct de atracție pentru migranți, rămânând încă o țară de emigrare. Chiar și pentru refugiați România este o țară în care au ajuns din întâmplare, în căutarea securității, un loc unde să își tragă sufletul înainte de a merge mai departe.

De ce am avut nevoie ca să ajung aici?

Așa cum spuneam, migranții ne-au povestit diverse situații despre procesul prin care au trecut pentru a-și obține actele să vină aici:

- A fost greu, costisitor, cu toate că venea cu reîntregirea familiei, soțul fiind român:
"Da, a trebuit să facă toată formalitatea să venim aici... actele, cheltuit mult, cam degeaba, dar până la urmă, după cam un an de zile, a zis la noi "veniți aici" și zi-două pașaportul copii."
- A fost greu chiar dacă frații știau tot ce trebuie făcut:
"Frații mi-au făcut chemare, aveam sub 18 ani și am venit ca cu reîntregirea familiei. Oricum atunci nu era procedurile stabilite. A fost greu cu depunerea actelor, cu comunicarea cu ambasada, acum e mai bine, lucrurile funcționează, legăturile sunt mai bune și nu mai e acel dute-vino pe care l-am prins eu."
- A fost facil pentru că a venit ca student, în plus e mai ieftin să studiezi aici;
"Mi-am depus dosarul pentru master, am fost admis și am primit scrisoarea necesară pentru a solicita viză pentru România."
- A fost ușor pentru că a venit în România în primii ani după revoluție, când legislația referitoare la imigrație era mult mai laxă:
"Am primit (viză de turist la aeroport) pentru 15 zile și apoi am prelungit cu încă 10 zile cu o simplă cerere la poliția locală. A fost foarte ușor."
- A fost ușor pentru că pur și simplu nu avea nevoie de viză, venind ca turist:
"Eu nu am nevoie de viză ca să călătoresc în Europa, așa că în România m-am întors ca turist și puteam sta trei luni fără să trebuiască să raportez nimănui."

Experiențe diferite despre intrarea în România reflectă schimbările în legislație și proceduri, în special cele apărute după aderarea României la Uniunea Europeană.

Permisul de ședere și contactul cu Inspectoratul General pentru Imigrări

Experiențele în obținerea documentului numit permis de ședere au fost diferite, în funcție de statut. Pentru cei care au venit în România la începutul anilor 90 să își înceapă o afacere, intrarea în posesie a unui permis de ședere nu a fost deloc dificilă. Alții însă au întâmpinat și întâmpină în continuare numeroase dificultăți, în special cu o birocrație pe care nu o înțeleg și peste care se suprapune lipsa de organizare a autorităților în demersul de a face procesul să fie simplu, clar, eficient și să se desfășoare respectând și persoana solicitantă. Unul dintre respondenți chiar ne-a povestit că a auzit că pentru a facilita procesul de obținere unii imigranți au dat mită.

"Birocrația aici în țară este o experiență care... nu prea înțeleg de ce este așa de complicat."

"Chiar nu înțeleg de ce trebuie să mergi să stai la rând patru, șase, chiar opt ore și după aceea să afli că trebuie să pleci acasă și să revii mâine pentru că azi nu se mai poate. De ce nu există un sistem prin care să se dea numere de ordine și să se stabilească o cotă de dosare care se iau pe zi astfel ca omul să nu mai aștepte în picioare toată ziua fără să fie sigur că va rezolva ceva?"

"Nu a fost ușor să obțin permisul, am avut nevoie de o tonă de documente și mi-au fost puse o multitudine de întrebări, unele extrem de personale despre soția mea ca să vadă dacă nu este o căsătorie de formă." (imigrant căsătorit cu un cetățean român)

"Funcționarii care preiau dosarele nu știu engleză și se răstesc la tine în română, ceea ce nu înțeleg."

Unii respondenți consideră că unele documente cerute pentru permisul de ședere nu sunt necesare, spre exemplu contractul de închiriere a unei locuințe.

"Multe dintre contractele de închiriere prezentate de imigranți sunt false. Toată lumea știe asta. Toată lumea știe că proprietarii nu vor să încheie contracte de închiriere legale pentru că atunci trebuie să plătească taxe la stat. E un cerc al minciunii."

Totuși, migrații care sunt de mai mulți ani în România recunosc că lucrurile se schimbă în relația cu Inspectoratul General pentru Imigrări (fostul Oficiu Român pentru Imigrări - ORI) și sunt cei mai în măsură să facă o serie de comparații.

"La ORI acum e frumos, totul este afișat, ce presupune un dosar pentru viză. Înainte nu știai ce acte ai nevoie, erau ceva liste care precizau documentele necesare, dar de fiecare dată, la ghișeu, ți se cerea ceva în plus".

Cum îmi câștig existența?

România e atinsă de criza economică, iar imigranții resimt și ei acest lucru. Nu le este ușor să își găsească un loc de muncă, mai ales unul cu contract legal. Ei semnaleză că, în ciuda faptului că primesc permisul de ședere, se văd cu documentul care le dă dreptul să muncească în buzunar, dar nu știu încotro să se ducă, unde să caute. Recurg la prieteni, întreabă, apelează la internet (în măsura în care pot citi în limba română), dar sunt o pradă sigură pentru exploatare, necunoscându-și drepturile. Imigranții și-ar dori să fie informați chiar de către autorități în legătură cu efectele negative ale muncii fără forme legale, neștiind că există acest serviciu oferit de către statul român prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

"Ajungi aici și nu știi mare lucru, ai vrea să găsești informații, despre viața de zi de zi. Chiar unde să mergi ca să îți găsești un loc de muncă."

“De la IGI nu am primit niciun fel de informații, nici măcar despre asigurările de sănătate, ce ar trebui să fac, ce ar trebui să respect, de ce să mă feresc dacă vreau un loc de muncă cu contract legal.”

“M-am angajat pe un salariu foarte mic, eu nu știam costurile vieții din România. Am regretat apoi cu toate că am rămas în acel loc ceva timp. Mi-ar fi fost de mare ajutor să știu că există o agenție care să mă îndrume, să îmi spună ce locuri de muncă sunt, ce să cer de la angajator.”

“Ajungi aici și nu știi mare lucru, ai vrea să găsești informații despre viața de zi de zi. Chiar unde să mergi ca să îți găsești un loc de muncă.”

În cazul imigranților studenți, așa cum am precizat și în cercetarea de anul trecut, aceștia nu pot lucra decât cu jumătate de normă, iar angajatorii din România nu sunt interesați de o astfel de colaborare. În plus, majoritatea angajatorilor dau înapoi pentru că sunt bine informați în legătură cu obținerea documentelor necesare pentru a angaja un astfel de individ, dar și cu costurile pe care o firmă trebuie să le aloce, indiferent de cât de interesant este acesta pentru companie. În final, studentul ajunge să lucreze fără contract de muncă, fără forme legale, fiind conștient de efectele negative ale situației.

“Cum să trăiesc dacă nu pot munci? Eu aș vrea să muncesc legal, să plătesc taxe, dar ...”

“Acum sunt, cred, plătit fără contract, nu am asigurare de sănătate, nu am nimic, primesc banii și tichete de masă, nici nu cred că plătesc taxe pentru mine. Cred că sunt mai bine plătit decât unii dintre colegi pentru că sunt singurul care vorbește două limbi străine. Nu este o situație confortabilă pentru mine, dar a fost singura slujbă pe care am putut-o găsi.”

Alți imigranți au găsit alte soluții, au lucrat în cadrul afacerii familiei, cu toate că și-ar fi dorit să aibă un loc de muncă cu acte în regulă, conform nivelului lor de calificare. Dorința lor s-a îndeplinit însă doar după ce au devenit cetățeni.

“Când am lucrat cu carte de muncă aveam obținută cetățenia, dar înainte de asta nu aveau voie să-mi dea carte de muncă. (...) Anul trecut când am obținut cetățenia am citit un contract de muncă, drepturile, obligațiile, tot ce trebuie .”

Nici pentru cei care au pornit o afacere nu a fost și nu este prea ușor. Există diferențe mari de legislație, trebuie obținute un șir nesfârșit de autorizații, respectate anumite proceduri, trebuie înțeles sistemul de impozitare (deloc simplu), astfel că unii dintre imigranți ajung, împunși de nevoie, experți în legislație. În special, un mic antreprenor nu își permite să nu facă eforturi să învețe limba română, pentru că astfel ia contact direct cu legislația și procedurile statului român.

“Am avut nevoie de certificat de investitor, dar odată ce am dobândit cunoștințe minime de limbă și legislație totul a devenit ușor.”

Unul dintre cei cu care am vorbit este un caz aparte. Avea statut de refugiat, deci conform legii putea beneficia de toate drepturile de care un cetățean se bucură, în

afară de cel de a vota, dar cu toate acestea s-a trezit că nu se poate înscrie în Colegiul Farmaciștilor (el fiind absolvent al facultății de farmacie chiar în România), motivându-i-se că nu este cetățean. Fiind o persoană perseverentă, X a reușit, datorită demersurilor făcute, să atragă atenția instituțiilor statului (în speță, Ministerului Sănătății) asupra acestui aspect. După patru luni a primit răspuns afirmativ la cererea înaintată, iar în urma acestui demers a reușit să fie acceptat în Colegiul Farmaciștilor, să se angajeze ca farmacist și să avanseze în compania unde lucrează. Demersul însă nu a fost unul ușor și a necesitat timp, cunoștințe și încăpățănare din partea unui om care știa că are dreptate.

Am acces la servicii de sănătate?

Când a venit vorba despre sistemul de sănătate din România și accesul la serviciile furnizate de către acesta (cu precizarea că toți cei intervievați au înțeles că întrebarea se referea la serviciul de sănătate public), niciunul din cei intervievați nu a avut cuvinte de laudă. În primul rând nu știau ce de anume au nevoie ca să fie asigurați, nefiind informați atunci când au primit permisul de ședere. În acel moment, unora li s-a cerut doar o asigurare medicală pentru o lună de zile. Chiar și atunci când migrantul respectiv avea contract de muncă legal, nimeni nu l-a informat că poate beneficia și de asigurare medicală în sistemul public.

"De asigurări de sănătate am aflat când m-am înregistrat la ambasadă (intervievatul se referă la ambasada țării sale natale) și am întrebat ce îmi trebuie."

Indiferent dacă cel care ne-a răspuns avea sau nu asigurare medicală, tot a avut de a face, măcar în regim de urgență, cu sistemul public de sănătate. Impresiile au fost departe de a fi favorabile.

"Aveam 41 de grade febra și a venit ambulanța, m-a luat și dânsul de la mașina mi-a zis ceva fiindcă cred ca am pus un pantof pe bară și el s-a supărat. Cred că a așteptat să dau eu un bacșiș și i-am zis foarte obraznic că dacă vrea mită să ceară direct."

"Ei știu să sune la urgență și sunt tratați, trebuie să dea șpagă la orice spital că altfel nu te bagă în seamă."

Am acces la educație?

Așa cum precizam la început, în acest an interviurile cu studenți au fost puține în comparație cu anul trecut. Problemele sunt însă aceleași. Chiar dacă învățământul universitar românesc se dorește a fi unul de nivel european, suntem încă departe în a satisface nevoile studenților străini. Studenții suferă pentru că nu sunt informați într-o limbă de circulație internațională și nu știu care sunt serviciile de care pot beneficia.

"La secretariat puțină lume vorbește engleză, noroc cu colegii și prietenii care m-au ajutat cu documentele să le completez și să le înțeleg. În Turcia, studenții Erasmus sunt ajutați și asistați de personal care vorbește engleză (...) la universitate nu le pasă, dar prietenilor mei le pasă."

"M-am trezit că am cursuri pe care trebuie să le urmez în limba română (cel interviuat nu vorbește limba română, dar stăpânește bine limba engleză, el fiind înscris la un master în limba engleză). Profesorii m-au ajutat cum au putut cu cursuri pe scurt și cu cerințe limitate, dar asta nu era ceea ce aveam eu nevoie."

Alții sunt nemulțumiți de nivelul cursurilor și de pregătirea celor care predau. Unele informații din cursuri sunt vechi, iar accentul cade mai mult pe reproducere decât pe creativitate și gândire.

"Nu-mi place că sunt la buget, exact ce plătesc și primesc, nu pot să cer ceva ce nu plătesc. Chiar și pentru studenții care nu au bani, ar trebuie să fie o bursă care să acopere cheltuielile pentru studii, dar să plătească."

De la cei care sunt de mulți ani în România am aflat informații despre problemele cu care s-au confruntat. Unul dintre intervieuați ne-a povestit că pentru a urma liceul familia lui a trebuit să plătească o taxă mare.

"Dar când am intrat la liceu, am avut o directoare mai de afaceri care a vrut să scoată ce-i mai bun din noi, din buzunarul nostru. Plăteam pe vremea aia mai mult decât plătește un student acum, un student român, și inclusiv la facultate."

Pentru a studia mai departe, pentru a urma o facultate, ei, străinii, a trebuit să plătească de la bun început. Unul dintre intervieuați însă amintește de schimbările din legislație care au permis apoi ca și străinii să poată da examen de admitere.

"La facultate nu aveai voie să dai admitere, doar la taxă, asta că am făcut ASE-ul. Făcând ASE-ul poate că am fost mai bun la economie. După ce am terminat, nu... când am intrat eu în al doilea an s-a aplicat legea, copiii străini au voie să dea admitere."

Unul dintre mediatorii culturali cu care am reușit să stăm de vorbă ne-a semnalat o problemă gravă, care afectează în special migranții chinezi: nu toți copiii imigranților chinezi merg la școală pentru că părinții nu sunt informați și nu știu ce formalități trebuie îndeplinite. În plus, echivalarea studiilor, în special pentru cei care nu înțeleg limba română și nu sunt ajutați de cineva, este o piedică majoră.

"Doar cei înregistrați la școala publică. Sunt unii care nu știu procedura, nu cunosc limba română și locuiesc închiși în comunitatea chineză, iar pe aceștia nimeni nu îi ajută."

"Trebuie multe acte, doar unii dintre ei știu și e greu dacă nu știu și nu prea au de unde să afle aceste informații."

Pot beneficia de asistență socială?

Când vine vorba despre a beneficia de asistență socială sau de șomaj, imigranții dau înapoi. Nici nu le-a trecut prin minte că ar avea aceste drepturi. Cât despre posibilitatea de a beneficia de locuință socială de la primărie, nici nu au considerat vreodată că este posibil așa ceva. Nici măcar studenții nu află că ar putea beneficia de un loc într-un cămin, ceea ce ar fi mult mai convenabil din punct de vedere financiar pentru ei.

Când vine vorba despre locuință, toți intervievații ne-au povestit despre experiențele lor în a reuși să găsească o chirie convenabilă. Unii au avut noroc, au găsit repede și veniturile de care dispuneau le-au și permis să nu caute îndelung sau chiar să apeleze la agenții imobiliare. Alții însă, cu venituri drămuite, au fost ajutați în demersul lor de către cercul de prieteni.

Pot avea un cont în bancă?

În ziua de azi a nu avea un cont la o bancă pare ceva ciudat, dar unii imigranți s-au confruntat cu probleme atunci când au vrut să își deschidă un cont nu pentru a lua credit, ci doar pentru a-și primi salariul. Unele dintre băncile abordate au avut cerințe absurde în privința documentelor pentru deschiderea unui cont, arătând clar faptul că funcționarii lor nu aveau minime cunoștințe de legislație și nici interes pentru a se informa corect.

"Am fost la ING Bank, doar că am întâmpinat mari obstacole: mi-au cerut un document cu adresă, tradus în limba română, permisul de ședere nefiind considerat valabil."

Altă bancă i-a oprit respectivului cetățean turc, student în România, accesul la banii proprii, solicitând, în virtutea unor precauții extreme, multe alte dovezi că nu vehiculează fonduri care ar putea fi pentru activități teroriste. În final, respectivul imigrant a reușit să își deschidă cont și să facă operațiuni fără probleme la o altă bancă.

"Am mers de vreo cinci ori la ei pentru a rezolva problema, mai ales pentru că promisem deja primul salariu în acel cont și erau banii mei pe care ei nu voiau să mi-i dea."

Cât despre credit, majoritatea imigranților nici măcar nu au încercat să beneficieze de așa ceva. Doar unul dintre intervievați a încercat, sperând că statutul lui de refugiat, dar și de angajat cu forme legale, ar putea schimba situația în avantajul său. Rezultatul a fost însă unul negativ. Situația s-a schimbat însă de îndată ce a devenit cetățean.

Mă pot integra, cunosc limba și cultura țării gazdă?

Când vine vorba despre învățarea limbii române, concluzia este clară: a învăța limba este o problemă pe care fiecare imigrant trebuie să o rezolve cum poate. "Profesorii" sunt prietenii, familia soțului/soției, clienții de la magazin, propriii copii. Nici unul dintre cei cu care am vorbit nu ne-a spus că ar fi apelat la profesori particulari. Pentru cei care au venit în anii 90 a fost mai greu; la început (1993 - 1995) lipseau chiar și manualele din care ar fi putut încerca să învețe singuri. Oricum, ambiția a dat roade, apoi relația constantă cu oamenii din jur, familie, prieteni, cunoștințe i-a ajutat.

"Am început de unul singur și mi-a fost foarte greu. În 1992-1993 nu găseam nici măcar dicționare, cărți, manuale care să îl ajute, așa mai apelat la vecini români pe care i-a mai întrebat. Mi-au trebuit minim doi ani ca să învăț limba română, dar apoi am cunoscut-o pe soție, româncă. Ea este cea care m-a ajutat cel mai mult, inclusiv să învăț să citesc în română."

"Când am venit eu am învățat singur, că aveam doar opțiunea profesorilor particulari."

"Nu exact, dar am zis măcar să știu și eu limba română, că dacă suntem aici e mai bine așa și am stat cam un an de zile la magazin și încet, încet am învățat să citesc, să scriu... am învățat și până l-am preluat magazin singură."

Nici cei care au venit în România în ultimii ani nu relatează schimbări. Nici măcar studenții nu au fost informați că există cursuri gratuite de limba română. Ei au aflat din auzite și nu au dat importanță acestui aspect, poate și din lipsă de timp.

"De la universitatea nu mi-au spus nimic, am auzit doar de la prieteni despre această oportunitate, am încercat să aflu mai multe, dar fără succes."

Uitându-se în urmă, cei cu experiență îndelungată de locuit în România consideră că este absolut necesar să existe aceste cursuri și, mai important, să se comunice că ele există. Toți străinii consideră că participarea la cursuri de limba română organizate cu profesori care știu și limba maternă a cursanților este de foarte mare ajutor.

"Nu era la fel ca acum, era greu. Acum sunt multe organizații (ONG-uri) care oferă cursuri de limbă română, fundații care îi ajută pe străini. Atunci nu erau aceste condiții."

"Nu există după 24 de ani o școală, o instituție unde să fie studiată limba română de către străini."

Când vine vorba despre cunoașterea culturii românești, a obiceiurilor, a tradițiilor, a modului în care oamenii interacționează, imigranții nici măcar nu și-au pus problema că astfel de subiecte ar putea fi abordate într-un curs. Pentru ei totul a venit de la cei din jur, dar nu a fost un proces ușor.

"Nu știam ce să cred, oare acei oameni se certau sau aveau doar o conversație ceva mai animată? Nu înțelegeam de ce vorbesc așa unul cu altul."

"La început, când am stat cu acea familie în Brașov, m-am cam forțat să intru în viața lor și când am vizitat ei mi-au explicat foarte multe. Sunt multe percepții, unul: de ce ești aici? Iar al doilea: hai, fă cunoștință cu cultura noastră! Dar de fapt e repetativ pentru mine, cultura românească... e greu pentru mine, totuși nu umblu la țară cu oameni care sunt foarte habotnici, generația noastră este mai vest, mai netradițională."

Cum mă tratează românii?

E consens când vine vorba despre modul în care ei, străinii, sunt tratați de către români: curiozitate, interes, dorință de a ajuta.

"Nu e nimic negativ, sunt doar curioși, nu au intenții rele, sunt curioși mai ales când mă aud vorbind limba turcă (...) sunt drăguți și vor să te ajute din inimă atunci când realizează că ești străin și nu știi unde trebuie să ajungi."

"Oamenii sunt motivul care te face să vrei să rămâi, sunt calzi. Bucureștiul este un oraș mare, dar mic în comparație cu Istanbulul."

"În România la început erau lipsuri foarte mari, dar oamenii când mă vedeau la coadă mă lăsau în față."

"Ca în orice altă țară, găsești exemple bune și rele, dar nu mă deranjează, în general românii sunt foarte primitivi, sociabili, altfel nu ajungeam până aici, eu acum lucrez numai cu români, sunt manager."

De-a lungul anilor petrecuți în România au avut însă parte și de experiențe mai puțin plăcute, dar frecvența acestora nu le-a schimbat părerea generală bună despre români.

"Depinde unde ai trăit, dacă ai trăit într-o zonă cu mai puțini asiatici ești batjocorit, ce mi s-a întâmplat mie în trecut, în școala generală, poate să i se întâmple oricui acum. Dacă ai trăit într-o societate unde este plină de asiatici nu mai este chestia că ești străin. Noutatea poate să aducă și bune și rele."

"În 1994 atitudinea era: Tu ce cauți la mine în țară? Acum s-a schimbat, nu se mai aude așa ceva, s-a schimbat o generație."

Mă implic civic și politic?

Nu mulți dintre cei cu care am vorbit au afirmat că se implică activ în societate. E însă îmbucurător că acești străini fac astfel de gesturi, mai ales dacă avem în vedere interesul extrem de redus al societății românești pentru ceea ce înseamnă implicare civică și voluntariat.

"Cu campania am început să fiu foarte activă și implicată și după aceea a apărut ziarul „Bună dimineața, București!", am scris câteva articole, iar acum cred că s-a cam dus cu cheful meu, implicarea cu ziarul a venit cu Roșia Montană... am participat și la proteste."

"Trebuie să recunosc că nu m-am implicat foarte mult, am fost prin Tunari și am vizitat copii cu handicap, am vizitat familii sărace care aveau casele afectate de cauzele naturii prin inundație."

"Da, am o asociație, e mai veche, și încercăm să dezvoltăm programe culturale pentru copii, irakieni și români, împreună. E un amestec de culturi."

Cât despre participarea politică, atâta vreme cât nu au cetățenie, nici nu poate fi vorba despre așa ceva. Totuși, unii dintre cei intervievați, care aveau un bagaj destul de impresionant de cunoștințe de legislație, au exprimat faptul că ar fi normal, de vreme ce sunt plătitori de taxe, să poată avea un cuvânt de spus (să poată vota) măcar la alegerile locale.

"Nu am cum să votez că nu sunt UE, dar am vrut să fiu observator la alegeri, dar nu am putut pentru că trebuia să mă înscriu din străinătate."

Îmi pot manifesta identitatea etnică?

Când am abordat subiectul libertății de exprimare a propriei culturi și a propriei religii, imigranții au fost tot în acord: în România beneficiază de aceste drepturi și le exercită.

"Aici pot să fiu turc, pot merge la moschee să mă rog, iar românii nu au nicio problemă cu musulmanii. Mă simt respectat ca musulman și El se simte respectat, femeile cu văl nu sunt privite ciudat ca în Statele Unite ale Americii."

"Împreună cu familia sărbătorim alături de prietenii chinezi, ne întâlnim, fac schimb de experiențe. Preferă ca aceste întruniri să aibă loc la restaurantele cu specific chinezesc."

Familia mea, țara mea natală

Decizia de a pleca din țara natală nu a fost, pentru mulți, una ușoară. Au lăsat în urmă oameni dragi, familie, prieteni, s-au rupt de tot. În plus, pentru a-i vedea pe cei dragi sunt necesare eforturi susținute, care nu sunt la îndemâna oricui. Întrebați dacă se gândesc să își aducă familia aici răspund cu tristețe că nu, motivul fiind simplu – ai lor sunt prea în vârstă ca să se poată acomoda aici și nu mai pot face efortul de a învăța o limbă, de multe ori atât de diferită. A-i dezrădăcina înseamnă a-i expune la izolare și la o totală dependență de cel/cea care i-a adus.

"În cazul meu drumul până acasă durează cam două zile, schimb multe avioane și e scump."

"Mama nu ar putea sta aici. Eu nu stau mult acasă în timpul zilei și ea nu ar avea cu cine să vorbească. (...) În plus, dacă este bolnavă acolo merge la medic care vorbește aceeași limbă și o poate înțelege."

Unii au fost norocoși, familia i-a urmat sau ei au urmat familia. În țara lor natală se întorc cel mult în calitate de turist, nimic nu îi mai întoarce și nu îi mai face să se gândească ca ar mai găsi un loc acolo pentru ei. În plus, așa cum povestea unul dintre intervievați, chiar dacă la un moment dat, într-un impuls patriotic s-a întors în țara lui cu elan să-și deschidă o afacere, s-a izbit de o problemă: viața i-a fost pusă în pericol, așa că a revenit în România cu statut de refugiat.

"M-a adus pe mine, a avut grijă de mine mai mult financiar și după aceea l-a adus pe fratele meu, plus că a adus și o mare parte din familie. Noi eram la început doar bunicul, bunica, unchiul, mama mea și eu, eram doar noi în familie, acum suntem vreo 50 de persoane."

"Din familia mea nu mai locuiește nimeni în X (țara natală). Toți au plecat și sunt împrăștiați prin toată Europa. Am veri în Suedia, în Anglia, în Olanda, ținem legătura."

"M-am întors în X (țara natală) ca să muncesc, am crezut că s-a deschis țara, dar au început teroriștii așa că am venit înapoi (în România), aici unde îmi este familia."

Sunt cazuri în care migrantul și-a găsit aici o parte din familie, a fost "adoptat" de familia partenerului, ceea ce îi ușurează mult viața și ajută emoțional.

"Familia soției m-a ajutat foarte mult, au fost lângă mine, m-au învățat cum trebuie să mă port, adică să înțeleg normele societății românești, cum să interpretez anumite comportamente. Cu ei am învățat română."

"Românii sunt oameni buni, m-au ajutat mult încă de la început, apoi am avut norocul să îmi găsesc familia aici."

Oare vreau să devin cetățean al României?

Când vine vorba despre procesul de obținere a cetățeniei, la mulți intervievați, în special în cazul celor care sunt de mulți ani aici, se observă că am atins un punct sensibil și problematic. Doar unul dintre cei intervievați ne-a declarat că pentru el a fost ușor, dar în același timp ne-a oferit și explicația: se întâmpla la începutul anilor 2000 când cerințele nu erau atât de mari.

"Atunci nu mi-a fost greu să obțin cetățenia, cu toate că, dacă era după lege, puteam face cererea mai repede (opt ani). Cererea am depus-o în mai, iar în septembrie/octombrie am fost chemat la comisie. M-am pregătit o lună jumătate pentru examen, care nu a fost greu – limbă, imn, geografie. Examenul, cu comisie, a durat o jumătate de oră și nu m-au întrebat multe ca acum, ci din Constituție."

Pentru restul este însă o amintire care nu va fi uitată din cauza numeroaselor piedici întâlnite: lipsa bibliografiei, a tematicii clare, a documentelor care trebuie depuse. Unul dintre intervievați a ajuns să stea de fiecare dată la ieșirea de la examen pentru a afla subiectele. Altul a apelat la o firmă de consultanță pentru a nu repeta eșecul.

"Șase luni am stat lângă ușă și am adunat pentru 200 de subiecte."

"M-am dus încă o dată, însă acum m-am dus cu cineva care este specialist în antrenarea, pregătirea străinilor să ia cetățenia."

Oricum, pentru majoritatea celor cu care am vorbit, obținerea cetățeniei române este prezentă pe lista lor de dorințe. Unii consideră că este ceva firesc pentru că sunt de atâta timp aici, alții însă mai cochetează cu trecerea timpului, fiind speriați de eforturile financiare și de timp pe care acest demers le presupune.

"Am depus actele, am considerat că fiind aici de 16 ani, muncesc cu voi, m-am integrat, am familie, am îndeplinit toate condițiile."

"Dar este destul de scump să îți iei cetățenia română. Pentru acte ai nevoie de bani și soțul a zis "n-am făcut asta acum și mai lasă, mai lasă". Până acuma, la zece ani nu am făcut noi nimic."

Viitorul meu?

În ciuda greutăților cu care s-au confruntat în încercarea de a se integra în societatea românească sau tocmai pentru că au depus atât de mult efort (au învățat limba și cultura pe cont propriu, și-au găsit un loc de muncă, au familie etc.), o parte dintre cei intervievați declară că aici se simt acasă. Alții însă privesc spre Europa de Vest visând la ceva mai bine și mai frumos.

"Sunt fericit aici, am prieteni, am prietenă, aici am totul."

"România a devenit țara mea, mă simt în siguranță aici, mă simt că sunt un cetățean valoros. Totuși nu îmi place corupția și tare aș vrea să existe politici și mai prietenoase pentru străini și să se stimuleze creșterea economică."

"Oamenii sunt foarte cumsecade față de alte țări, aici ești destul de liber, este o țară frumoasă, dar după cum știi politica, guvernul și situația financiară nu este atât de bună, dar eu sunt un om care sunt un pic înrădăcinat în țara aceasta, nu aș putea să plec într-o altă țară chiar și pentru un salariu mai mare. Nu vreau să plec din România pentru că într-un fel aici m-am născut, mi-am făcut prieteni, relația și familie."

"Londra, Anglia, ori în Germania să lucrez până găsim unde să locuim. O fi și copii să le luăm cu noi după aia."

Concluzii și recomandări

Față de problemele prezentate anul trecut nu putem spune că este ceva schimbat. Unele nuanțe sunt poate surprinse mai bine în acest an.

Scopul acestui raport a fost de a prezenta modul în care străinii din România percep țara în care locuiesc și de a analiza dacă România are șanse să devină țară de destinație. Metodele și instrumentele utilizate nu ne permit să generalizăm rezultatele pe care le-am obținut, dar subliniază câteva aspecte importante în ceea ce privește situația străinilor în România și experiența lor de integrare. Acest demers de cercetare, alături de componenta de analiză calitativă a rolului actorilor instituționali și de sondajul național al opiniei publice românești, oferă o imagine exhaustivă asupra societății românești și a modului în care aceasta este pregătită să întâmpine nou veniții. Concluziile raportului integrat se regăsesc la finalul Barometrului Integrării Imigranților.

La fel ca și anul trecut putem spune că *"în acest moment integrarea în România este mai degrabă o provocare pentru străinii care vin cu intenția de a stabili aici. Cea mai mare piedică în calea integrării lor este reprezentată de lipsa de informații și disfuncționalitatea instituțiilor publice românești"*.

Recomandările care ar putea rezulta în acest an nu diferă de cele de anul trecut. Nici măcar nu am identificat altele pentru că problemele cu care se confruntă imigranții nu s-au schimbat. Integrarea în societatea românească este costisitoare și imigranțul este cel care plătește în cea mai mare parte. El este cel care plătește oameni care să îl ajute, folosește rețeaua de prieteni, cunoștințe, familie pentru a-și face actele de rezidență, a învăța limba, a găsi un loc de muncă, a trăi decent, a se integra în societate.

Concluzia este, la fel ca și anul trecut, că România este o țară de destinație doar întâmplător, ea nu reprezintă încă un punct de atracție pentru migranți, rămânând încă o țară de emigrare. Chiar și pentru refugiați, România este o țară în care au

ajuns tot din întâmplare, în căutarea securității, un loc unde să își tragă sufletul înainte de a merge mai departe.

La nivelul autorităților statului lipsește viziunea atunci când este vorba despre integrarea imigranților. Avem imigranți, dar ce vrem de la ei? Vrem să lucreze cu contracte de muncă, să plătească taxe, să fie protejați de exploatare? Vrem să își trimită copiii la școală? Vrem să fie integrați cultural și normativ? Îi vrem alături de noi? Sunt întrebări care ar trebui să aibă răspuns în cadrul politicilor statului român (scrise, dar și implementate).

În România numărul imigranților este mic, mai ales dacă facem comparație cu țările Europei de Vest. Totuși, ei au nevoie să fie sprijiniți în procesul de integrare, care este benefic atât pentru ei, cât și pentru societatea gazdă. Au nevoie să își cunoască drepturile și să fie bine informați despre acestea; au nevoie de cursuri de limba și cultura română mai frecvente și oferite de mai mulți furnizori; au nevoie să fie sprijiniți în procesul de înscriere a copiilor la școală; au nevoie să lucreze cu contract de muncă; au nevoie de asistență socială; au nevoie de asistență medicală, au nevoie să se integreze. Dar și societatea românească are nevoie ca ei să se integreze pentru că astfel vor plăti taxe către stat; copiii lor vor primi educație; vor fi indivizi responsabili cunoscând limba, valorile și normele societății în care trăiesc. În timp, vor putea obține cetățenia, iar România va dobândi niște cetățeni bine integrați și activi.

POVEȘTI DE VIAȚĂ

O lume pe gustul meu

Daniela Tarnovschi

X, care s-a născut, a crescut și a studiat în Turcia, a venit în România în urma unei întâlniri întâmplătoare. Fiind student a participat la programul de "Work and Travel" în Statele Unite ale Americii, unde a cunoscut câțiva studenți români cu care a legat prietenii. După întoarcerea în țară, aceștia l-au invitat să le facă o vizită. Viza de turist a fost ușor de obținut, iar X, încă student în Turcia, a ajuns la București, unde s-a trezit îndrăgostit de locuri. După trei zile de vizitat și plimbat prin capitală chiar s-a gândit că acesta este un loc unde i-ar plăcea să locuiască.

De la idee și până la faptă nu a trecut mult timp. X trebuia să ia o decizie în ceea ce privește viitoarea lui carieră. În Turcia a studiat limba engleză, iar acest lucru îi deschidea o mulțime de oportunități. El însă voia să își continue studiile în afara Turciei, iar cum Anglia s-a dovedit a fi prea scumpă, X s-a gândit că România ar fi o bună alternativă, fiind mai ieftină chiar dacă chiriile sunt foarte mari în raport cu economia. Astfel că și-a depus dosarul pentru un master la Universitatea București. A fost admis și a primit scrisoarea necesară pentru a solicita viza de România. Nu a întâmpinat niciun fel de dificultate în recunoașterea diplomei de absolvire de la universitatea din Turcia.

Nu i-a fost ușor să își facă dosarul de înscriere pentru că *"la secretariat puțină lume vorbește engleză, noroc cu colegii și prietenii care m-au ajutat cu documentele să le completez și să le înțeleg. În Turcia, studenții Erasmus sunt ajutați și asistați de personal care vorbește engleză (...) la universitate nu le pasă, dar prietenilor mei le pasă"*. Din cauza lipsei de comunicare cu personalul de la secretariatul universității, X nu a aflat că ar fi putut beneficia de o cameră în căminele studențești și că totuși are dreptul la asistență medicală de urgență și la cea oferită de policlinica studențească. El și-a plătit doar asigurarea medicală în Turcia, cu care a venit în primul an în România (este deja de trei ani aici), și un control medical la o policlinică privată din București, prin care a primit un atestat că este sănătos, atestat necesar pentru dosarul de înscriere la facultate. De atunci X nu a mai avut contact cu sistemul de sănătate românesc (tinerețea îi este un atu important).

Odată înscris la universitate, X s-a dus să-și depună dosarul pentru permis de ședere. Contactul cu instituția care se ocupă de documentele acestea nu a fost deloc plăcut: a trebuit să aștepte ore întregi să afle dacă va fi primit în ziua respectivă pentru a-și depune dosarul sau nu.

"Chiar nu înțeleg de ce trebuie să mergi să stai la rând patru, șase, chiar opt ore și după aceea să afli că trebuie să pleci acasă și să revii mâine pentru că azi nu se mai poate. De ce nu există un sistem prin care să se dea numere de ordine și să se stabilească o cotă de dosare care se iau pe zi astfel ca omul să nu mai aștepte în picioare toată ziua fără să fie sigur că va rezolva ceva."

A aflat chiar de situații în care aceștia acceptau mită pentru a trece pe cineva peste rând. În plus X nu poate să uite că *"funcționarii care preiau dosarele nu știu engleză și se răstesc la tine în română, ceea ce nu înțeleg"*.

X consideră că unele dintre documentele cerute pentru permisul de ședere nu sunt deloc necesare. Se referă în special la contractul de închiriere a unei locuințe.

"Multe dintre contractele de închiriere prezentate de imigranți sunt false. Toată lumea știe asta. Toată lumea știe că proprietarii nu vor să încheie contracte de închiriere legale pentru că atunci trebuie să plătească taxe la stat. E un cerc al minciunii."

În plus, X consideră că taxa pentru permisul de ședere este mare în cazul studenților, veniturile acestora fiind, de cele mai multe ori, limitate.

Pentru a-și face dosarul și a-și completa declarațiile bancare lunare în limba română (pe care nu o cunoaște decât foarte puțin), X a fost ajutat de niște cunoscuți turci. Oricum, el a primit permis de ședere valabil doar un an și nu știe de ce pentru că alți studenți, tot din țări terțe, beneficiază de permise valabile trei ani.

În ciuda acestor neplăceri, X rămâne un fan al României. Consideră că masteratul la care s-a înscris este interesant, că profesorii sunt drăguți și îl ajută, tratându-l diferit, în sens pozitiv, pentru că este străin. Sunt interesați să afle mai multe despre țara și cultura din care provine, chiar îi cer părerea despre evenimentele din Asia Mică (conflictele din Siria).

Totuși, lipsa de comunicare cu departamentul administrativ din universitate a dus la apariția unor probleme: X s-a trezit că are cursuri pe care trebuie să le urmeze în limba română (el înscriindu-se la masterat în limba engleză, pe care o stăpânește bine). Profesorii însă l-au ajutat cum au putut pentru a avea cursuri pe scurt și cu cerințe limitate - fapt neapreciat de X, care își dorește să învețe.

Pentru X nu a fost greu să se acomodeze în România tocmai pentru că este un bun cunoscător al limbii engleze. El este chiar încântat de români și de faptul că atât de multă lume vorbește engleză, ceea ce îi ușurează foarte mult viața. Cunoștințele lui de limbă română sunt foarte limitate, poate să înțeleagă doar cuvinte de bază și să le folosească într-o scurtă conversație. Ne-a spus că universitatea nu l-a informat că l-ar sprijini pentru a învăța limba română. El doar a auzit de la cunoștințe despre această oportunitate, apoi a încercat să afle mai multe, dar fără succes.

Pentru a nu fi o povară pentru părinții lui (X e singur la părinți, iar aceștia locuiesc în continuare în Turcia), X a încercat să își găsească o slujbă. A mers la multe interviuri, dar a fost refuzat în momentul când s-a pus problema angajării: permisul de ședere pentru studenți nu îi permite să lucreze decât cu jumătate de normă iar angajatorii nu erau interesați. În plus aceștia au dat înapoi fiind bine informați în ceea ce privește documentele și costurile necesare pe care o firmă trebuie să le aloce dacă vrea să angajeze un străin.

Lui X i-a părut rău de această situație, pentru că pregătirea lui, mai ales faptul că vorbește engleză și turcă, a făcut ca angajatorii să fie foarte interesați să-l angajeze. El speră ca la anul să reușească să obțină permisul de muncă și astfel să aibă o slujbă care să îi permită un trai decent în România. X se gândește să rămână în România,

dar doar în aceste condiții, altfel știe că în Turcia, cu atuurile sale, are toate șansele unei slujbe foarte bine plătite. Știe de la cunoștințele sale imigranți că se încheie chiar și mariaje false doar ca respectivul să poată obține documentele necesare pentru permisul de muncă. A mai auzit că unii dintre imigranții care își deschid o afacere în România preferă să se angajeze pe ei ca muncitori la propria afacere pentru că astfel este mai ușor cu documentele pentru permisul de ședere.

Pentru că are simț antreprenorial, X a pornit o mică afacere: exportă ouă de găină (o anumită specie) în Turcia. Afacerea i-a permis anul trecut să aibă un venit foarte mic, dar destul cât să supraviețuiască. Anul acesta continuă afacerea, are chiar și pe cineva care îl ajută, un amic turc, singurul dintre prietenii lui care este turc. Tot anul acesta și-a găsit și o slujbă fixă la un call center. Lucrează în ture de câte nouă ore și primește puțini bani, fără contract de muncă și forme legale. X consideră că această situație ar trebui schimbată, mai ales pentru studenții care au nevoie de bani să se întrețină. În plus, consideră că oamenii de afaceri turci trebuie să beneficieze de anumite facilități, având în vedere că investesc destul de mult în România. Și el speră să își deschidă o afacere în România într-o bună zi și să beneficieze de faptul că aici costurile nu sunt atât de mari (salariile nu sunt foarte mari), iar oamenii sunt educați.

”Acum sunt, cred, plătit fără contract, nu am asigurare de sănătate, nu am nimic, primesc bani și tichete de masă, nici nu cred că plătesc taxe pentru mine. Cred că sunt mai bine plătit decât unii dintre colegi pentru că sunt singurul care vorbește engleza și turca. Nu este o situație confortabilă pentru mine, dar a fost singura slujbă pe care am putut-o găsi.”

La call center nu are probleme, echipa de conducere îl tratează bine și în general se simte acceptat de colegi. Nu poate spune că are relații bune cu toți, dar nici nu se așteaptă la așa ceva. Este însă conștient că aceștia sunt politicoși cu el, iar când sunt împreună vorbesc în engleză ca el să nu se simtă exclus.

Pentru că nu a știut de posibilitatea de a beneficia de un loc în căminul studentesc (auzise că doar cei cu bursă beneficiază de așa ceva), dar și pentru că preferă să locuiască undeva mai liniștit, X, ajutat de prietenii români a încercat să își închirieze o locuință. Un agent imobiliar, care acum îi este și prieten, l-a ajutat în această direcție. l-a spus că nu va menționa că viitorul locatar este străin, pentru că mulți proprietari vor crește prețul, iar în cazul unui turc ar putea chiar refuza să închirieze. Până la urmă a găsit un apartament și s-a împrietenit cu proprietarii, o familie mai în vârstă cu un fiu care vorbea engleză. S-au înțeles bine și X a ajuns chiar să fie invitat să îi viziteze. Gazdele, în ciuda dificultăților de comunicare (fiul trebuia să traducă), se arătau tare interesate de cultura lui X, interes trezit și de unul din serialele turcești care rula la momentul respectiv. Chiar dacă s-a mutat (acum locuiește cu prietena), păstrează relația cu foștii proprietari pe care îi consideră oameni foarte drăguți.

Odată cu venirea lui în România, X a încercat să își deschidă un cont bancar (Banca Comercială Română). A reușit, doar că la un moment dat (corelat cu evenimentele politice din partea de lume din care vine) a început să aibă probleme pe care nu le avusese înainte timp de aproape doi ani în relația cu banca. A realizat că pentru fiecare tranzacție pe care trebuia să o facă în contul lui personal (să scoată bani, să transfere, să primească bani) avea loc o întârziere. Nu a înțeles bine despre ce era

vorba, a încercat să își explice, dar a renunțat apoi, așa că a încercat să își deschidă cont la altă bancă.

S-a îndreptat către ING Bank, doar că a întâmpinat mari obstacole: i s-a cerut un document cu adresă, tradus în limba română, permisul de ședere nefiind considerat valabil.

"Am mers de vreo cinci ori la ei pentru a rezolva problema, mai ales pentru că primisem deja primul salariu în acel cont și erau banii mei pe care ei nu voiau să mi-i dea."

Privind înapoi, acum se gândește că poate funcționara respectivă de la bancă nu mai interacționase cu vreun străin și din această cauză nu știa ce trebuia să facă și era extrem de precaută. I-au cerut să meargă la ambasadă și să ceară documente în plus, ceea ce lui X nu i s-a părut normal, mai ales având în vedere experiența lui anterioară. A reușit să își recupereze banii, doar că banca în cauză l-a taxat pentru retragere mai mult decât pe un utilizator normal de card. X, ca om informat, a făcut plângere, dar a primit un răspuns automat, așa că a renunțat să mai înțeleagă mecanismele care l-au împiedicat pe el, o persoană cu acte în regulă, cu permis de ședere, să își deschidă cont la banca respectivă în România. Până la urmă X s-a îndreptat spre Garanti Bank (bancă turcească cu filiale în România) care i-a deschis cont fără probleme. Întrebat dacă contractele pe care le-a discutat și semnat cu băncile în cauză au fost în engleză, X ne-a asigurat că da.

Pe toată durata interviului, X nu a conținut să vină cu aprecieri pozitive despre calitatea oamenilor care îi sunt prieteni, dar și despre București, un oraș în care se simte bine și și-ar dori să locuiască. E drept că X este un individ sociabil, e dornic să cunoască, deschis, interesat de nou. Încă de la început, X și-a dorit să cunoască oameni noi, să interacționeze cu românii: *"majoritatea prietenilor mei sunt români, am un singur prieten turc, un neamț și un cazac"*. Prietena lui este de asemenea româncă, iar relația lor a evoluat, astfel că acum locuiesc împreună în apartamentul ei. X recunoaște însă că dintre turcii pe care îi cunoaște mulți nu sunt atât de deschiși ca el, poate și datorită necunoașterii limbii (nici engleză, nici română). Aceștia se izolează în mica comunitate turcească din București și din această cauză, consideră X, nu au parte de experiențele interesante de care el beneficiază.

Întrebat cum sunt oamenii în general, mai ales când realizează că el este străin, X răspunde:

"Nu e nimic negativ, sunt doar curioși, nu au intenții rele, sunt curioși mai ales când mă aud vorbind limba turcă (...) sunt drăguți și vor să te ajute din inimă atunci când realizează că ești străin și nu știi unde trebuie să ajungi." De fapt pentru el "oamenii sunt motivul care te face să vrei să rămâi, sunt calzi. Bucureștiul este un oraș mare, dar mic în comparație cu Istanbulul".

Un alt motiv pentru care X este atât de impresionat de România este faptul că *"oamenii nu încearcă să te păcălească cu prețurile, așa cum se întâmplă în Turcia dacă este străin. Nu am fost furat."*

În schimb, nu se poate abține să nu remarce că, totuși, în România, oamenii par foarte interesați de bani, de partea materială. Spune că acest fapt nu se aplică însă și prietenilor lui, care l-au ajutat mereu, chiar de când a venit: până și-a găsit o locuință

de închiriat a fost găzduit două săptămâni de un prieten român, care împărțea cu el o cameră mică într-un apartament unde locuiau și alți studenți chiriași.

Aici, în România, X se simte mai liber decât acasă, ceea ce el apreciază foarte mult. Aici are posibilitatea de a se manifesta ca turc, poate merge la moschee să se roage (ceea ce face uneori, X nefiind o persoană religioasă), iar românii nu au nicio problemă cu musulmanii, conform afirmațiilor lui X. El se simte respectat și vede că și alți musulmani sunt respectați: *"femeile cu văl nu sunt privite ciudat ca în Statele Unite ale Americii"*. El însă nu caută foarte mult să își afirme identitatea turcă, nefiind interesat să participe la evenimentele organizate de comunitate, cu toate că este bine informat despre acestea. Când îi este dor să vorbească turcește merge la restaurantele cu specific, la frizerie sau la cafenea.

"România, Bucureștiul este un loc foarte bun pentru turci, poți găsi ce vrei și, în plus, e aproape de Turcia, doar nouă-zece ore cu autobuzul până la Istanbul, iar cu avionul doar 50 de minute."

X ar vrea să se implice mai mult în societate, doar că timpul nu îi permite slujba și școala îi ocupă tot timpul. Chiar se gândește să mai reducă din orele de școală pentru că îi este foarte greu.

Pentru că este o persoană curioasă încearcă să fie la curent cu ce se întâmplă în lume urmărind știrile de la CNN de unde, din păcate, află puțin despre România. Sursa lui de informații vine însă de la prietenii care îi povestesc despre corupție, care se plâng de guvernare și de faptul că salariile sunt atât de mici. Acestea sunt și părerile lui X, care consideră că guvernul ar trebui să facă ceva în această direcție.

Indiferent însă de aceste aspecte negative, X este foarte hotărât să rămână în România. Părinții lui sunt în Turcia (este singur la părinți) și sunt ocupați, astfel că doar el îi vizitează în vacanțe, mai ales de Ramadan, ca să poată ține postul, dar X nu se gândește prea mult să se întoarcă acasă. El se simte bine aici, nu consideră că este prost tratat sau diferit pentru că este cetățean străin. Este un pic mai dificil cu documentele, dar X înțelege aceste aspecte. Nu a avut probleme cu poliția și nici nu consideră că ar putea fi tratat altfel decât cu respect.

"Sunt fericit aici, am prieteni, am prietenă, aici am totul. Chiar aș putea să îmi petrec restul vieții aici dacă aș găsi o slujbă bună."

Chiar se gândește ca, în cazul în care reușește să se angajeze, să își deschidă o afacere și apoi să încerce să devină cetățean român. Nu vrea să renunțe la cetățenia turcă, dar știe că România acceptă dubla cetățenie, ceea ce îl face fericit.

"Așa devin cetățean european."

Familia multiculturală din Dobrogea sau povestea ucrainencei căsătorite cu un român de origine turcă

Victoria Nedelciuc

M. a ajuns în România datorită soțului său care e cetățean român și pe care l-a cunoscut în timp ce lucrau amândoi în Cehia. Deși e venită de puțin timp aici, îi place mai mult România pentru că oamenii sunt mai toleranți decât cehii și se trăiește mai bine decât în Ucraina.

M. este mamă a doi copii, o fetiță de 5 ani și una de 11 luni. Este fericită și se simte împlinită cu viața pe care o are în localitatea mică din sud-estul României în care locuiește de un an și jumătate. Când o întreb de ce a ales România, spune că România a ales-o pe ea. Se referă la soțul ei care este de fapt etnic turc și care s-a născut și a crescut în Dobrogea. El fiind o fire îndrăzneță și exploratoare, a plecat în urmă cu peste 15 ani să muncească în Europa, mai exact în Cehia. Acolo a cunoscut-o pe M. acum mai bine de zece ani. Ea a ajuns acolo în 1999, dezamăgită fiind de salariul mic, condițiile de viață proaste și pesimismul acut care dominau Ucraina acelor ani. Era tână, tocmai absolvise o școală profesională și lucrase puțin timp ca bucătar, pe un salariu care îi ajungea doar ca să supraviețuiască. A decis să lase familia și prietenii acasă și să-și încerce norocul în Europa. A ales Cehia pentru că acolo plecau cei mai mulți din regiunea ei și i s-a părut cel mai simplu. La început a lucrat la negru în mai multe ferme agricole din împrejurimile Pragăi, asumându-și riscurile specifice unui imigrant cu șederea nereglementată. A avut parte de multe greutăți, dar și de oameni buni.

Totuși, momentul în care și-a promis că va face tot ce poate ca să nu rămână în Cehia definitiv a fost când șefa ei cehoaică îi reproșase că, deși este cea mai eficientă și își atinge normele de lucru la fermă, nu o poate suporta pentru că e de neam ucrainean și ucrainenii au împușcat cehii în cel de-al Doilea Război Mondial. A reușit în scurt timp să se mute în Praga și să se angajeze ca vânzătoare de fructe și legume în piață. Aici se simțea mai bine și interacționa și cu cehii mai puțini rasiști. Cu toate acestea, atitudinea generală era una destul de intolerantă.

În 2011 l-a cunoscut pe actualul ei soț, s-au împrietenit, apoi s-au îndrăgostit și au decis să se căsătorească. Peste un an lăsau în urmă Praga și se mutau în Dobrogea. Ea a venit în vizită în România invitată de el, și-au adunat actele, le-au tradus, și-au luat toate parafele de la ambasada Ucrainei în România și s-au căsătorit. M. spune că nu a fost dificil să-și strângă tot dosarul de acte, soțul s-a implicat cel mai mult, angajații primăriei comunei în care locuiesc au fost mereu disponibili și i-au ajutat cu toate informațiile de care aveau nevoie, la fel ca și polițistul comunei care le-a explicat tot legat de condițiile de îndeplinit pentru a-și perfectă actele. Practic pentru a se putea căsători, au avut nevoie de două săptămâni în care au făcut un singur drum la ambasada Ucrainei din București, unde totul s-a rezolvat repede, și de o firmă autorizată de traduceri găsită în capitala de județ.

Cu autoritățile publice nu a avut niciun fel de probleme până în acest moment, dar nu a interacționat decât cu autoritățile locale. Își închipuie că în momentul în care își va căuta un job, în câțiva ani, s-ar putea să apară și experiențe neplăcute. A auzit că echivalarea diplomelor de studiu pentru cetățenii străini e uneori mai dificil de făcut în România, dar acum nu-și dorește să lucreze ca bucătar și probabil nu o va face prea curând.

În ceea ce privește accesul la sistemul public, M a născut într-un spital privat pe care l-a ales pentru că familia și prietenii români au sfătuit-o să evite sistemul public. Nu a avut niciun fel de probleme din cauza faptului că e cetățean străin. Doctorii s-au comportat foarte bine, a fost mulțumită de experiența sa și continuă să meargă la o clinică privată ori de câte ori are nevoie de asistență medicală pentru ea și copiii săi.

Ceha – lingua franca în familia româno-ucraineană

M. încă nu vorbește română, înțelege mare parte din ceea ce aude, știe câteva cuvinte de bază, dar continuă să comunice mai multe în cehă cu soțul ei. Cu fetița de cinci ani comunică în română și ucraineană pentru că ea știe și ucraineană. Totuși, încearcă să vorbească cât mai multă română cu copila pentru că așa învață cel mai bine. O altă metodă care o ajută să înțeleagă româna este televizorul, toată ziua ascultă știri și muzică în română. După cum spunea ea, concediul maternal este și cursul ei de română pentru că își propune ca în următorii doi ani să învețe limba atât cât să se poată angaja când copilul va avea trei ani și va putea merge la grădiniță.

Nu s-a gândit niciodată să apeleze la cursuri specializate de limbă română sau la un profesor pentru că e de părere că vocabularul de bază îl poate dobândi prin interacțiune și în momentul în care va dori să se perfecționeze, ar putea apela la un profesor. Nu știe de existența cursurilor gratuite de limba română pentru cetățeni străini din state terțe Uniunii Europene, dar i se par o idee bună deoarece facilitează interacțiunea. Dacă ar avea acces la astfel de cursuri în localitatea/regiunea ei, le-ar frecventa cu plăcere.

România - țara oamenilor calzi

Îi plac foarte mult oamenii din comuna ei pentru că toți o salută și o întrebă mereu cum se simte în localitatea lor, deși e acolo de un an și jumătate deja. Îi descrie pe români ca fiind curioși, calzi și mult mai prietenoși decât alții. Îi place să se plimbe cu copiii și să discute cu vecinii, deși încă le răspunde mai mult prin semne la întrebări. Se împacă foarte bine în familia extinsă a soțului și spune că ar recomanda România oricărui ucrainean dornic să plece într-o altă țară pentru o viață mai bună. Întrebată dacă se gândește să se întoarcă în Ucraina sau să emigreze în vreo altă țară la un moment dat, spune că ar fi păcat să plece dintr-un loc în care o duce mai bine ca acasă și în care nu se simte străină. Recunoaște că în statele din Europa de Vest sau chiar din cea Centrală viața ar fi mai ușoară, dar senzația de a fi străin acolo i se pare un motiv bun pentru a rămâne în România.

Familia ei din Ucraina nu a vizitat-o încă în România din cauza distanțelor și, apoi, din cauza problemelor social-politice de acolo. A fost o singură dată acolo de când locuiește în România, înainte să apară cel de-al doilea copil. Probabil vor mai merge în vizită când mai crește copilul sau poate vor veni rudele ei în vizită în România.

M. citește rar știri din Ucraina, nu a mers la vot niciodată de când a emigrat în 1999 și a devenit tot mai puțin interesată de ce se întâmplă acolo. După ce vor trece cei cinci ani de care are nevoie pentru a putea aplica pentru cetățenia română în calitate de soție a unui cetățean român, cel mai probabil va renunța la cetățenia ucraineană întrucât Ucraina nu mai acceptă dubla cetățenie. Dar nu s-a decis încă, în regiune lucrurile se schimbă rapid și a trecut abia un an și jumătate din cei cinci locuiți în România pe care trebuie să-i aibă.

"Am experiență, am curaj, rămân aici"

Daniela Tarnovschi

X s-a născut într-o provincie prosperă din China unde a și studiat (are studii superioare). La 36 de ani, spiritul întreprinzător l-a îndemnat să caute noi oportunități de afaceri. Astfel că, în 1990, s-a documentat și apoi a pornit într-o călătorie în căutarea țării unde ar putea să își pună în aplicare ideile. Interesul era pentru una dintre țările europene, indiferent dacă erau vestice sau estice întrucât conta mai mult ce ofereau ele.

X a vizitat numeroase state din Europa (Germania, Polonia, Ungaria, Rusia, Bulgaria, Iugoslavia), dar nu a petrecut mai mult de o lună în niciuna dintre aceste țări. Până la urmă a ales România pentru că este, conform criteriilor lui, cea mai bine amplasată geografic pentru a importa bunuri din China și avea un cadru legislativ suficient de permisiv la acea dată. De asemenea, trecutul comunist al României a constituit un punct important în luarea deciziei de a se stabili aici.

"Am căutat o țară care să ofere siguranță, să fie mentalități apropiate, dar unde banii mei pe care vreau să îi investesc să conteze. (X nu dispunea de o sumă foarte mare de bani) În SUA banii mei sunt puțini."

România a fost pentru X cel mai "aproape departe de casă".

"România și China au o istorie și prietenii diplomatice de mai bine de 65 de ani, am verificat. (...) Am învățat la școală că România și China sunt țări surori."

Oricum X este un individ precaut, rațional, care consideră că este de datoria lui să se documenteze înainte de a lua o decizie.

"România are port la mare (Constanța) ceea ce face să se reducă costurile de transport, are importante resurse naturale și are Dunărea, care parcurge multe țări europene."

Chiar dacă nu știa limba română și nu avea prieteni aici, X s-a decis să își investească capitalul. Astfel că, la începutul lui 1991, bazându-se pe cunoștințele lui de limba engleză și pe faptul că în fiecare oraș mare european găsești o comunitate de chinezi, ateriza pe aeroportul internațional Otopeni. Viza de turist a primit-o pe loc, în aeroport.

"Am primit 15 zile și apoi am prelungit cu încă zece zile cu o simplă cerere la poliția locală. A fost foarte ușor."

A stat o lună în România și i-a plăcut. A revenit la sfârșitul lui 1991 și în decembrie și-a înființat o firmă de import-export, fiind foarte hotărât să rămână aici. Și-a luat certificat de investitor și în baza acestuia și-a perfectat permisul de ședere pentru afaceri. Locuința a închiriat-o cu ajutorul unei agenții, iar când a devenit cetățean și-a cumpărat apartament. X a ajuns să apeleze la primărie când a dorit să închirieze locuri de parcare, dar încă nu a reușit.

Pentru că era ambițios, X a reușit ca în doar doi ani să vorbească româna. Nu avea relații, prieteni, cunoștințe, dar s-a descurcat. Din 1994 a început să facă export de produse în Europa.

X povestește că, la începutul anilor 90, era foarte ușor pentru un străin să obțină permis de ședere pentru că numărul celor care doreau acest lucru era foarte mic, iar legislația era încă foarte laxă (înainte de 2002 românii nu aveau libertatea de mișcare în spațiul Schengen).

X recunoaște că nu i-a fost ușor cu afacerea pentru că, așa cum remarca el însuși, există diferențe mari dintre legislația din România și cea din China. Aici a trebuit să își obțină diferite autorizații, să respecte anumite proceduri pentru deschiderea unui punct de lucru, să se obișnuiască cu sistemul de impozitare, total diferit de cel din China. A avut nevoie de certificat de investitor, dar odată ce a dobândit cunoștințe minime de limbă și legislație totul a devenit ușor. Oricum, cunoașterea limbii române i-a fost de mare ajutor având în vedere că majoritatea angajaților săi erau români, pe care i-a preferat considerând că este bine să lucrezi cu oameni care cunosc limba, cultura și mentalitatea locului. El s-a simțit bine și acceptat în mediul de afaceri din România. Gândindu-se retrospectiv, X consideră că acum este mult mai dificil pentru un străin să își deschidă o afacere aici, procedura fiind considerabil mai simplă la începutul anilor 90.

De la început oamenii au fost drăguți cu el, au fost calzi și l-au ajutat pentru că îl vedeau că era străin.

”În România la început erau lipsuri foarte mari, dar oamenii când mă vedeau la coadă mă lăsau în față.”

Totuși, au fost și situații când s-a simțit discriminat, dar explicația lui a fost aceea că nu cunoștea limba. În schimb trezește curiozitate oamenilor care nu îl cunosc, chiar și acum, după atâția ani, în condițiile în care comunitatea chineză a crescut în timp ca număr, în special în București.

De la bun început X a considerat că pentru a reuși în România, mai ales în afaceri, trebuie să învețe limba română. A început de unul singur și i-a fost foarte greu. În 1992 - 1993 i-a fost greu să găsească dicționare, cărți, manuale care să îl ajute, a mai apelat la vecini români pe care i-a mai întrebat. I-au trebuit minimum doi ani să învețe limba română, dar apoi a cunoscut-o pe viitoarea sa soție, româncă. Ea este cea care l-a ajutat cel mai mult, inclusiv să învețe să citească în română.

”Nu era la fel ca acum, era greu. Acum sunt multe organizații (ONG-uri) care oferă cursuri de limbă română, fundații care îi ajută pe străini. Atunci nu erau aceste condiții.”

Chiar dacă X a fost autodidact în învățarea limbii, el consideră că participarea la cursuri de limbă română organizate cu profesori care știu și limba maternă a cursanților este de foarte mare ajutor.

Din cauza crizei economice, X a trebuit să renunțe la afacerea sa și a devenit liber profesionist. Nu și-a echivalat studiile considerând că este mult prea complicat. Acum este traducător autorizat după ce a dat examen, dar chiar și în această direcție a fost norocos că a migrat în România la începutul anilor 90.

"A fost mai ușor cu diploma de traducător pentru că am venit mai devreme, dar acum e mai complicat, mai ales după intrarea României în UE, cu toate că cerințele sunt în regulă."

De la începutul șederii în România, X a fost deschis și și-a dorit să cunoască români, să interacționeze cu aceștia. Nu uită însă de conaționali săi, astfel că, împreună cu familia sărbătorește cu prietenii săi chinezi, se întâlnește cu ei, face schimb de experiențe. Preferă ca aceste întruniri să aibă loc la restaurantele cu specific chinezesc. Doar că recunoaște că nu există o unitate în cadrul diasporei chineze din România. Motivul este unul simplu:

"Chinezii din România vin din multe provincii, China este o țară foarte mare, are 56 de nații, peste 150 de dialecte, o diversitate foarte mare. În București au venit chinezi din cel puțin zece provincii, cu mentalități și culturi diferite. Eu prefer să mă întâlnesc cu cei în care am încredere, oricum, cei care nu se înțeleg nu au încredere unii în alții."

Experiența sa de peste 20 de ani de ședere în România o valorifică în beneficiul comunității chineze de aici. X a devenit mediator cultural și, în această calitate, face tot ce poate să își ajute conaționali. Păstrează legăturile cu comunitatea chineză, împreună cu familia lui participă la sărbătorile chinezești, în plus, este chiar mediator intercultural. În această calitate X semnaleză faptul că există copii ai migranților chinezi care nu merg la școală.

" (...) doar cei înregistrați la școala publică. Sunt unii care nu știu procedura, nu cunosc limba română și locuiesc închiși în comunitatea chineză, iar pe aceștia nimeni nu îi ajută."

Greutăți apar și când este vorba despre echivalarea studiilor: *"trebuie multe acte, doar unii dintre ei știu și e greu dacă nu știu și nu prea au de unde să afle aceste informații"*. El, în calitate de mediator, își ajută compatrioții, îi duce la doctor, le traduce (acum este traducător autorizat), le oferă consultanță juridică.

Când vine vorba despre accesul la servicii de sănătate, X se arată tare nemulțumit de faptul că totul costă. Mai ales la început nu beneficia de servicii, nu știa la ce are dreptul și nu găsea pe cineva informat care să îi spună. În timp el a învățat regulile, știe că banii pot rezolva multe. Acum se gândește la conaționali lui, în special la cei care nu vorbesc limba română: *"Ei știu să sune la urgență, și sunt tratați, trebuie să dea șpagă la orice spital că altfel nu te bagă în seamă."*

Când vine vorba despre relația cu Inspectoratul General pentru Imigrări, X are destule impresii. El a trecut prin multe, are experiență și consideră că legea era mai laxă la început, totul era în limba română, dar lucrurile s-au schimbat din 1998 încoace. Acum sunt ONG-uri care îi ajută pe mulți dintre cei care au nevoie de sprijin pentru a-și întocmi actele, doar că, din păcate, conaționali lui X se pare că nu au încredere în acestea.

X a devenit cetățean român în 2002, după 12 ani de ședere continuă în România, dar pentru aceasta a renunțat la cetățenia chineză. Când merge în vizită la rude are nevoie de viză.

"Atunci nu mi-a fost greu să obțin cetățenia, cu toate că, dacă era după lege, puteam face cererea mai repede (opt ani). Cererea am depus-o în mai, iar în septembrie/octombrie am fost chemat la comisie. M-am pregătit o lună jumătate pentru examen, care nu a fost greu – limbă, imn, geografie. Examenul, cu comisie, a durat o jumătate de oră și nu m-au întrebat multe ca acum, ci din Constituție".

Chiar și după atâția ani, X încă își mai amintește geografia, iar faptul că a trebuit să studieze Constituția a fost un plus pentru el. Întotdeauna a considerat că un străin, ca să se integreze într-o altă țară, trebuie să cunoască bine legislația acelei țări. După 40 de zile a fost anunțat că a fost admis, iar în decembrie 2002 a depus jurământul: *"am fost mai mulți, dar doar eu singur eram chinez"*.

Pentru că este un om bine informat, X știe că poate vota, că poate achiziționa proprietăți (înainte doar firma lui putea concesiona). Știe foarte bine că are drepturi. E circumspect în a vota, considerând că trebuie să se informeze bine înainte.

"Chiar când am reușit eu să mă documentez a venit criza și nu am mai votat. Nu am convingeri și nu știu pe cine să votez pentru că nu vreau să fiu dezamăgit."

X nu se poate declara mulțumit când vine vorba despre relația cu primăria din sectorul unde locuiește: *"Am depus cerere pentru loc de parcare, dar mă tot resping, iar alții primesc acceptul"*.

Fiind de atâția ani în România, X poate spune că a avut momente când s-a simțit discriminat de funcționari, în primul rând pentru că aceștia nu cunoșteau legea. Tocmai acest aspect, atât de des menționat de X (un împătimit al legislației) este adus în discuție și când vine vorba despre situația unui străin în România.

"Nici funcționarii nu știu legea și atunci nu o respectă și nici străinii."

Doar după ce a devenit cetățean a reușit să își cumpere o locuință a lui, să aibă proprietăți. Acum locuiește cu soția și fetița care merge la școală în sistemul public. X este dezamăgit însă de sistemul de educație românesc: *"Legea zice că învățământul este gratuit, dar nu este așa, părinții suportă orice cheltuieli și nu e bine. Educația este foarte importantă, e dreptul copiilor"*.

Pentru că a început să se simtă bine aici, X a decis să își aducă și fiul care ulterior s-a stabilit aici. Păstrează legătura cu familia, iar mama și sora îl vizitează frecvent, dar niciodată nu și-au exprimat intenția de a se stabili aici. X nici nu își pune problema să se întoarcă în China. Aici și-a întemeiat o nouă familie, s-a căsătorit cu o româncă cu care are o fiică. Oricum X realizează că mama lui nu s-ar simți bine aici și că pentru ea e mai ușor acolo. Situația materială a familiei sale îi permite acesteia să aibă o viață confortabilă într-un oraș mare, unde are parte de îngrijire medicală, unde oamenii vorbesc o limbă pe care ea o înțelege. În vizită, în țara natală, merge doar cu familia, atunci când timpul îi permite.

"Mama nu ar putea sta aici. Eu nu stau mult acasă în timpul zilei și ea nu ar avea cu cine să vorbească. (...) În plus, dacă este bolnavă acolo merge la medic care vorbește aceeași limbă și o poate înțelege."

Pentru X România a devenit țara lui, îi place aici, se simte în siguranță, se simte ca un cetățean valoros (nu avea aceleași sentimente în China). Totuși, nu-i place corupția și faptul că trebuie să dea șpagă "peste tot". Ar vrea însă, mai ales pentru conaționalii lui, ca să existe politici și mai prietenoase pentru străini și să se stimuleze creșterea economică.

Iubirea mea e aici

Daniela Tarnovschi

X a ajuns în România întâmplător. Își căuta de lucru și a găsit o ofertă tentantă, chiar dacă pentru o perioadă limitată. În țara lui nu găsea ceva care să îi convină, așa că, tânăr fiind, a pornit în lume. Nu știa nimic despre România nici măcar când a ajuns aici, dar oricum se baza pe faptul că angajatorul îi asigura cam tot ce avea nevoie, de la locuință până la asigurare de sănătate și permis de ședere.

Necunoscând nimic despre România, X s-a trezit că nu știe la început cum să interpreteze reacțiile oamenilor pe stradă.

“Nu știam ce să cred, oare acei oameni se certau sau aveau doar o conversație ceva mai animată? Nu înțelegeam de ce vorbesc așa unul cu altul.”

La scurtă vreme a întâlnit-o pe cea pentru care s-a decis că România este locul unde vrea să se stabilească. Dar contractul cu firma respectivă s-a terminat repede așa că X s-a văzut nevoit să se întoarcă în țara natală. Gândul însă i-a rămas aici. La scurt timp s-a întors ca turist, neavând nevoie de viză timp de trei luni. De această dată însă era hotărât să rămână. De locuit nu era o problemă, mai ales că la doar trei luni de când a revenit în România s-a căsătorit. X a pornit în căutarea unui loc de muncă. De această dată nu a mai fost atât de ușor.

Permisul de ședere l-a obținut pe durata unui an de zile (*“ei îi spun perioadă de încercare”*) pentru că era căsătorit cu un cetățean român. Nu a fost ușor să obțină permisul, a avut nevoie de *“o tonă de documente”* și i-au fost puse o multitudine de întrebări, unele extrem de personale despre soția lui, tocmai pentru a verifica dacă nu este vorba despre o căsătorie de conveniență. Acum are un permis de ședere de cinci ani, perioadă care încă nu s-a încheiat.

Cu permisul de ședere putea să înceapă să caute un loc de muncă care să îi asigure un venit decent, dar a fost dificil. Cu permisul de ședere în buzunar s-a trezit că nu știe încotro să se îndrepte. Nu avea habar unde ar putea să se informeze despre oferta de locuri de muncă, nu știa pe cineva care ar fi putut să îl îndrume. De la IGI nu a primit niciun fel de informații, nici măcar despre asigurările de sănătate, ce ar trebui să facă, ce ar trebui să respecte, de ce să se ferească dacă vrea un loc de muncă cu contract legal.

X a pornit în necunoscut și cel mai ușor a fost la o firmă de call center. Nefiind familiar cu costurile vieții în România, a acceptat un salariu foarte mic, decizie pe care a regretat-o mai apoi. A rezistat un timp la acest loc de muncă, dar apoi s-a hotărât că trebuie să schimbe ceva. A căutat și până la urmă a găsit ceva care să îi asigure un venit decent.

Părinții și sora au rămas în țara natală, iar drumul până la ei durează cam două zile, implică multe avioane schimbate și multă oboseală. Din această cauză merge foarte

rar acasă: acest lucru costă mult și e o aventură obositoare. Pe undeva i-ar dori pe cei dragi aproape de el, sora ar avea șanse să își găsească un loc de muncă aici, dar cu părinții ar fi mai greu. Au o vârstă și ar fi dificil pentru ei să se adapteze aici, le-ar fi greu cu limba. X încă nu a luat o decizie în această direcție, dar se gândește din când în când ce ar putea să facă. Nu se pune problema să se mute cu noua lui familie în țara natală pentru că soția este foarte legată de familia ei.

X se gândește să își depună dosarul pentru cetățenie, dar nu e hotărât. Știe că e nevoie să completeze o grămadă de documente, să treacă prin examene și acest lucru nu îl tentează pentru moment. Știe că poate să își prelungească permisul de ședere, dar mai are încă un an să se gândească.

De curând a suferit o operație la genunchi, într-un spital de stat. Până în acel moment, nu a știut că el, ca persoană angajată cu contract de muncă, are acces la serviciile medicale de stat. Se consideră norocos pentru că timp îndelungat nu a avut nevoie de medic. Oricum, contactul cu sistemul medical românesc l-a dezamăgit: a trebuit, la fel ca orice alt pacient, să se revanșeze în stânga și în dreapta.

X lucrează într-o multinațională, are acum un salariu decent, are asigurare medicală privată, pe lângă cea conferită de faptul că are un contract de muncă legal. Aici are colegi români, dar și străini.

Privind în urmă, X și-ar fi dorit foarte mult să fi beneficiat de serviciile unei agenții care să îl susțină în procesul de integrare.

“Ajungi aici și nu știi mare lucru, ai vrea să găsești informații despre viața de zi de zi. Chiar unde să mergi ca să îți găsești un loc de muncă.”

Limba a învățat-o în noua familie, mai ales că acum are o fetiță mică. Niciodată nu a participat la un curs de limba română. La început a încercat să găsească ceva, dar era vorba doar despre cursuri particulare, pe care el ar fi trebuit să le plătească. Lui X nu i-a spus nimeni că există cursuri finanțate de către statul român, unde se țin ele, ce ar trebui să facă pentru a se înscrie.

X are prieteni români, dar și străini. I-a descoperit întâmplător și au rămas în legătură. Din când în când se întâlnesc: *“Din când în când simțim nevoia să ne întâlnim, să bem ceva împreună, să jucăm un fotbal”*.

Pentru X, *“românii sunt oameni buni, m-au ajutat mult încă de la început, apoi am avut norocul să îmi găsesc familia aici”*. Noua lui familie este cea care l-a învățat și l-a ajutat să se acomodeze cu cultura românească, să înțeleagă obiceiurile, limba: *“Chiar dacă nu vorbeau engleză (românii) aceștia încercau mereu să mă ajute. Odată, la început, m-am pierdut și am găsit oameni care m-au ajutat.”*

Cu toate că are deja rădăcini aici, X nu simte încă nevoia să voteze, să își exprime alegerea în această direcție. Oricum, nu are o părere foarte bună despre viața politică din România și acesta e un motiv în plus să nu înceapă demersurile necesare pentru obținerea cetățeniei. Informațiile despre ce se întâmplă X le află din mass media: *“Este inevitabil să nu le afli, (...) nu poți ocoli subiectul corupție”*.

Chiar dacă este de ceva vreme în România, X nu a avut contact cu niciun ONG, românesc sau străin, dar se arată interesat să colaboreze, să își ofere sprijinul pentru astfel de activități.

Pentru X e clar: chiar dacă nu poate spune cu siguranță că și-a găsit țara, știe cu siguranță că și-a găsit zona în care vrea să trăiască. Aceasta este Uniunea Europeană pentru că aici se simte în siguranță. Se gândește să încerce să caute de lucru în Vest, dar cu condiția să își poată duce și familia acolo. Chiar dacă soția lui este atât de atașată de familia ei, X consideră că Europa e mică, distanțele se parcurg rapid, mai ales că face mereu comparație cu durata zborului în cazul în care el ar merge să își viziteze părinții.

ANEXĂ

Barometrul Integrării Imigranților - Ghid de interviu individual semistructurat

Prezentarea celui interviuat	<p>Ce ne puteți spune despre dv.?</p> <p>(vârstă, educație, statut marital, statutul ocupațional și profesional acum)</p> <p>Din ce țară ați venit în România?</p> <p>(statutul ocupațional și profesional înainte de a veni în România, situație familială, situația financiară)</p> <p>Este România prima țară de migrație pentru dv.? Sunteți în tranzit spre alte țări?</p>
Motivul migrației în România	<p>De ce ați venit în România?</p> <p>(motiv personal, criteriile de alegere, decizie luată de către cine, plecare definitivă/temporară, limbi cunoscute)</p>
Resurse implicate pentru migrație	<p>Ce ați făcut pentru a reuși să veniți în România?</p> <p>(informații despre România, limbă, resurse financiare folosite, acte folosite, persoane care l-au ajutat, probleme întâmpinate...)</p>
Singur sau cu familia	<p>Ați venit singur în România (fără alți membrii ai familiei)?</p> <p>Intenționați să vă aduceți familia/prietenii?</p>
(Libera circulație) (Procedura de stabilire, dacă a fost complicată sau nu)	<p>Care au fost pașii parcurși pentru a vă stabili în România?</p> <p>Cine v-a ajutat?</p> <p>Din momentul în care ați ajuns în România ați locuit în aceeași localitate (ați avut aceeași reședință)? Dacă nu, ce a presupus mutarea reședinței, a fost complicat?</p> <p>Aveți intenția să vă mutați în altă localitate?</p> <p>Ați avut probleme când a trebuit să vă deplasați în alte localități?</p>
Stabilire	<p>De cât timp sunteți în România?</p>
Permisul de ședere	<p>Care a fost tipul de permis deținut la intrarea în țară (studii, muncă, lungă ședere etc.)?</p> <p>Ați deținut mai multe tipuri de permise de la venire?</p> <p>Cât de greu a fost să le obțineți?</p>
(Muncă și integrare)	<p>Sunteți sau nu angajat în câmpul muncii?</p> <p>Unde și cum ați găsit primul loc de muncă? În ce domeniu?</p>

<p>economică)</p> <p>Întrebările vor fi formulate pornind de la situația subiectului interviuat.</p> <p>Temele și aspectele de urmărit:</p>	<p>Angajatorul era român/străin?</p> <p>Aveați sau nu permis de muncă, rezidență când v-ați angajat? (situația locurilor de muncă pe care le-a avut)</p> <p>Erați angajat legal sau ilegal?</p> <p>Cât de ușor a fost să găsiți un loc de muncă în România?</p> <p>Care era nivelul cunoștințelor de limbă română când v-ați angajat?</p> <p>Ați fost angajat conform nivelului de calificare pe care îl aveați la momentul angajării?</p> <p>Angajatorul este român / străin?</p> <p>Ați avut probleme cu angajatorul?</p> <p>La cine ați apelat când ați avut probleme cu angajatorul (instituții)?</p> <p>V-ați simțit vreodată tratat altfel la locul de muncă pentru că sunteți străin?</p> <p>Ați încercat să obțineți un credit/împrumut bancar? Câte încercări? Care au fost condițiile? Ați reușit? Cum?</p> <p>Ați încercat să cumpărați imobile / terenuri sau alte tipuri de proprietăți în România? Ce dificultăți ați întâmpinat? Cum considerați că a fost procedura, facilă/difilă?</p> <p>Ați încercat vreodată să vă angajați în sistemul public în calitate de funcționar? Dacă da, ați reușit? A fost difil? Dacă nu, v-ați dori? Ce vă împiedică?</p> <p>(Dacă este om de afaceri)</p> <p>Ce dificultăți ați întâmpinat când v-ați început afacerea?</p> <p>Cum estimați costurile? Cât a durat? Cum vi s-a părut procedura (comparativ poate cu alte experiențe similare din alte țări sau cu ce ați auzit din alte țări)?</p> <p>Ce ne puteți spune despre atitudinea românilor referitoare la oamenii de afaceri străini? Aveți angajați cetățeni străini sau români? De ce?</p>
<p>(Recunoașterea calificărilor pentru adulți)</p>	<p>Când ați venit în România, v-ați echivalat diplomele și calificările? Dacă da, cum a fost procesul? Dacă nu, care au fost motivele pentru care nu ați echivalat diplomele și/sau calificările?</p>
<p>(Reîntregirea familiei)</p>	<p>(În cazul în care răspunde că are intenția să își aducă familia – vezi mai sus)</p> <p>Ați depus până în prezent o cerere pentru reîntregirea familiei?</p>

	<p>Cum vi se pare procedura? Ce dificultăți ați întâmpinat?</p> <p>De unde v-ați informat cu privire la procedura reîntregirii familiei? Vi s-a admis cererea? Dacă nu, de ce? Ce demersuri ați făcut după (adresare instanță de judecată)?</p> <p>Cum se simt membrii familiei dumneavoastră în România? Au loc de muncă, copiii merg la școală, au acces la servicii medicale etc.? Dificultăți...</p> <p>Beneficiază sau au beneficiat de programele de integrare (cursuri de limba română, cursuri de cultura română) oferite de statul român?</p> <p>Ați avut cazuri în familie în care persoana pentru care solicitați reîntregirea să facă parte dintr-un categorie vulnerabilă (de exemplu, care să fie analfabeți, să sufere de dizabilități psihice/fizice, copii minori adoptați, femei etc.)? Care a fost răspunsul primit din partea autorităților în acest caz?</p>
<p>Acces la servicii</p>	<p>Care au fost serviciile de care ați avut nevoie de la venirea în România?</p> <ul style="list-style-type: none"> - sănătate (medic, medicamente, spitalizare etc.); - educație (înscrierea copiilor la școală, înscrierea la școală/universitate); - locuire (găsirea unei locuințe, cerere de locuință adresată către primărie etc.); - asistență socială/financiară (beneficii sociale – alocații pentru copii, ajutor social, venit minim garantat, șomaj, ajutor de deces etc.); - medierea muncii (sprijin din partea instituțiilor statului român pentru găsirea unui loc de muncă – Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă) - cursuri de limbă și cultură. <p>Care sunt serviciile cele mai importante pentru dv. de când sunteți în România? Cum le-ați accesat? Ați fost ajutat/ă de cineva?</p>
<p>Educație (Încadrarea și integrarea în mediul educațional)</p>	<p>(vezi ce răspunde mai sus referitor la educație)</p> <p>Ați avut vreun contact cu sistemul de educație românesc? Care este părerea dv. despre sistemul de educație românesc? Ce v-a ajutat și ce v-a creat dificultăți?</p> <p>(în cazul în care copiii sunt de vârstă școlară)</p>

<p>(educație interculturală)</p>	<p>Aveți copii? Sunt de vârstă școlară?</p> <p>Ce sistem de educație preferați pentru copilul dv., cel privat sau cel de stat, oferit de către statul român?</p> <p>Ați încercat să îi înscrieți în sistemul de învățământ de stat din România? Care au fost pașii/procedurile pentru înscrierea copilului la școală? Ce puteți să ne spuneți despre implicarea și suportul venit din partea școlii?</p> <p>Cum descriu copii atmosfera de la școală? Este singurul copil de altă etnie din clasă?</p> <p>Dar dv. cum simțiți că sunteți tratat de profesorii copilului dv.? Dar de ceilalți părinți?</p> <p>Au existat discuții în clasă (elevii și profesorii) despre țara de origine a copilului dv.?</p> <p>Știți că au fost desfășurate activități pentru păstrarea tradițiilor diferitelor etnii ale copiilor?</p> <p>Copilul dv. participă la orele de educație religioasă? (situații)</p>
<p>Asistență socială (Acces facil la asistență socială)</p>	<p>Accesarea serviciilor sociale – vezi ce răspunde mai înainte</p> <p>Cum vi s-a părut procedura? Ați beneficiat de serviciul/ajutorul solicitat? Dacă nu ați beneficiat, care a fost motivul respingerii serviciului/ajutorului solicitat?</p>
<p>Sănătate</p>	<p>Accesarea serviciilor medicale – vezi ce răspunde mai înainte</p> <p>Ați avut nevoie de îngrijire medicală de la venirea în România? Ați mers la doctor?</p> <p>Aveți asigurare medicală valabilă în România? Aveți medic de familie?</p> <p>Ați apelat la îngrijirea medicală de urgență, ați fost spitalizat/ă (în sistemul de stat sau cel privat)?</p> <p>Ați plătit? Ce (analize, consult, spitalizare de urgență, spitalizare de lungă durată etc.)?</p> <p>Cum ați fost tratat de către personalul medical?</p>
<p>Locuire (Acces la locuință/cazare)</p>	<p>Unde ați locuit prima data când ați ajuns în România?</p> <p>Locuința era închiriată/ proprietate personală/ cămin etc.?</p> <p>Cum v-ați găsit prima locuință?</p> <p>Cui ați cerut sprijinul pentru a beneficia de cazare/locuință?</p> <p>Unde locuiți în prezent?</p>

	<p>Locuința este închiriată/ proprietate personală/ cămin etc.?</p> <p>Câte persoane locuiesc în împreună cu dv.? Ce tip de relații aveți cu acestea (membrii de familie, prieteni, doar cunoștințe, alte rude)?</p> <p>Sunteți mulțumit de condițiile de locuire (acces la apă curentă, baie proprie etc.)?</p> <p>Ați solicitat vreodată sprijin din partea autorităților române pentru găsirea unei locuințe (chiar locuințe sociale – locuințe cu chirie subvenționată)?</p>
<p>Integrare culturală</p> <p>Limba română</p> <p>Valorile și normele societății gazdă</p>	<p>Cum ați învățat limba română? Când? Cum? Unde? Cine v-a ajutat? (costuri de timp și bani)</p> <p>Cine le-a organizat? Cum ați aflat? Care este părerea dv. despre aceste cursuri?</p> <p>Cum ați deprins valorile, obiceiurile și cultura din România? Cine v-a ajutat?</p> <p>Cursurile de limba română au fost însoțite și de cursuri despre cultura română? Cine le-a organizat? Cum ați aflat?</p> <p>Care este părerea dv. despre aceste cursuri?</p>
<p>Acces la integrare culturală</p>	<p>Ați participat la cursuri private sau oferite gratuit de diferite organizații de migranți / instituții?</p> <p>Credeți că v-au fost utile? Le-ați recomanda (atât pe cele de limbă cât și pe cele de cultură)?</p> <p>Care au fost motivele pentru care ați participat la aceste cursuri? Care a fost atitudinea organizatorilor cursurilor / cum ați fost tratat?</p> <p>Ați întâmpinat dificultăți în accesarea cursurilor de limba și cultura română?</p>
<p>Sprijin (actori individuali sau instituționali)</p>	<p>(Existența rețelelor private de sprijin, inclusiv organizații de migranți și grupuri informale).</p> <p>Cine v-a sprijinit cel mai mult de la venirea în România? Dacă ați avut nevoie de ceva sau ați trecut printr-o perioadă mai dificilă, la cine ați apelat?</p> <p>Țineți legătura cu alți conaționali care au venit și ei în România? Vă întâlniți, vă sprijiniți între dv.?</p> <p>Cunoașteți organizații/asociații ale imigranților?</p>

	<p>Cum v-a ajutat comunitatea/organizația religioasă din care faceți parte (biserică, moschee, etc.)?</p> <p>(Bune practici ale societății civile)</p> <p>Cunoașteți, din propria experiență sau din experiența altor imigranți, exemple de situații rezolvate cu succes de organizații neguvernamentale? Vă rog să le descrieți.</p>
<p>Opinie publică – toleranță, acceptare, discriminare</p> <p>(Multiculturalismul societății românești – toleranță, acceptare, nediscriminare a individului imigrant)</p>	<p>(interacțiunea cu românii)</p> <p>Cazul căsătoriilor mixte (cu români) – abordat dacă este cazul (a se reține ce declară respondentul când se prezintă – dacă este căsătorit sau nu și dacă este venit cu familia sau nu în România)</p> <p>Vă întâlniți în fiecare zi cu noi, românii, cu vecinii, pe stradă, la muncă, în instituții publice?</p> <p>Cum sunt aceste interacțiuni? Vă simțiți ciudat, sau respins, sau primit cu curiozitate?</p> <p>Puncte cheie de urmărit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Majoritatea interacțiunilor sunt pozitive sau negative? - Au existat interacțiuni negative, de respingere, discriminatorii? - Au existat interacțiuni pozitive puternice, momente în care a simțit că diferențele sunt chiar interesante pentru interlocutori? <p>Cum vă simțiți în societatea românească, cum vă simțiți în relație cu românii (acceptat, tolerat etc.) în diferite contexte (la muncă, la piață etc.)?</p> <p>În cazul în care v-ați simțit discriminat ce măsuri ați luat?</p> <p>Cu cine vă petreceți timpul liber? Grupul de prieteni este format doar din imigranți, are și români?</p>
<p>Păstrarea culturii proprii</p> <p>(Multiculturalismul societății românești – toleranță, acceptare, nediscriminare a culturii imigrant)</p>	<p>De când ați venit în România, ați avut ocazia să vorbiți în limba maternă, să participați la acțiuni culturale specifice din țara dv. de origine?</p> <p>În ce context? Cine a organizat acțiunile?</p> <p>Știți să existe un centru cultural sau o asociație care să promoveze cultura țării dv. natale? Ați participat vreodată la acțiunile unei astfel de organizații?</p>
<p>Drepturi și libertăți politice</p> <p>(Integrare politică)</p>	<p>Ați dori să faceți parte, în România, dintr-un grup sau partid politic?</p> <p>Ați dori să puteți vota dacă ar avea loc alegeri generale mâine? Ați dori să puteți vota dacă ar avea loc alegeri locale mâine?</p>

	<p>Care sunt drepturile dv. în România?</p> <p>De unde aflați/puteți afla care sunt drepturile dv. în România?</p> <p>Care sunt drepturile care considerați că v-au fost încălcate?</p> <p>La ce metode ați recurs pentru a vă cere drepturile?</p> <p>La cine apelați pentru a cere sprijin în privința respectării drepturilor dv.?</p>
<p>(Participare civică și politică - participare activă în societate)</p> <p>Integrare civică</p>	<p>Ați făcut vreodată voluntariat?</p> <p>Considerați că trebuie să vă implicați în societatea românească? Dacă da, de ce manieră? Sau v-ați implicat vreodată în vreo activitate desfășurată de un ONG? Dacă da, ce fel de ONG (Internațional, național, al imigranților etc.)?</p> <p>(în cazul în care lucrează sau a lucrat)</p> <p>Ați fost vreodată membru de sindicat?</p>
<p>Naturalizare</p> <p>Acces la cetățenie</p>	<p>(obținerea cetățeniei)</p> <p>Ați dori să fiți cetățean român? De ce?</p> <p>Ați început demersurile pentru obținerea cetățeniei?</p> <p>Cum vi se pare procedura de obținere a cetățeniei române?</p> <p>Există intermediari care v-ar putea ajuta / vă ajută să obțineți cetățenia română?</p> <p>De cât timp ați pornit demersurile de a obține cetățenia română?</p>
<p>Încheiere</p> <p>Planuri de viitor</p>	<p>Intenționați să vă stabiliți definitiv în România / sau plănuți să reveniți în țara de origine / sau în altă țară (care)?</p> <p>Care este părerea dv. față de situația politică, economică, socială din România?</p>

Programul general „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migratorii”
Fondul European de Integrare a resortisanților țărilor terțe
Programul anual 2012

Editorul materialului: Asociația Română pentru Promovarea Sănătății și
Fundația Pentru o Societate Deschisă

Data publicării iunie 2014

Adresa de sesizări: sesizari@arps.ro

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene